

Képletes ár vagy fix ár?

A 2023. évben elindított közbeszerzések központi kérdése lesz az ártípus kiválasztása. Ennek eldöntésére állítottuk össze az alábbi döntéselőkészítő anyagot, hogy a döntéshozók megfelelő információk alapján felelősségteljes döntést hozhassanak. Az anyag egyrészt kitér a földgáz és a villamos energia árak alakulására ható tényezőkre, másrészt tartalmaz egy összefoglalós részt az indexált ár és a fix árral kapcsolatosan.

Földgáz energia árak alakulása:

A 2023/24-es gázévben várható árak bemutatása igen nehéz, közel lehetetlen feladat. Nagyon sok tényező befolyásolhatja, ráadásul a legtöbb tényezőre minimális a ráhatásunk (időjárás, háború alakulása etc). Az alábbi elemzés a jelenlegi (2023 január eleji) állapot és egy közepesen optimista forgatókönyv alapján készült. A nemzetközi elemzések nagy része (pl. Goldman Sachs) is hasonló, bár egy minimálisan kevésbé optimista forgatókönyvet valószínűsít. Röviden ismertetjük az árakra ható főbb tényezőket, és azok változásainak hatását.

Az ár alakulásában talán a legfontosabb tényező a **politikai tényezők**. Gazdasági elemzések alapján utólag már tisztán látható, hogy az orosz fél, mint az Unió földgáz szükségleteinek közel 40 %-át biztosító beszállítója, aktívan befolyásolta az árak alakulását. 2021 áprilisáig a földgáz TTF piacon maximum 20 euro/ MWh árakkal számolhattunk. Az orosz oldalról érkező gázmennyiség csökkentésével, illetve az európai gáztőzsde működéséből adódó sajátosságok (könnyű manipulálhatóság) miatt az árak már 2021 végére 180 euro/ MWh-ra nőttek. Az ukrán-orosz háború kitörése, és az Északi Áramlat I és II véglegesnek tűnő kiiktatásával az árak bőven 300 euro/ MWh fölé nőttek. Másik oldalról a vásárlói magatartás sem volt túl ésszerű. A tározók mielőbbi feltöltése érdekében minden európai ország azonnal akart vásárolni földgázt és egymásra licitáltak a tőzsdei platformokon. A helyzet azonban gyökeresen megváltozott 2023 elejére, az ár 60 euro/MWh környékére esett, folyamatos esés mellett. Ennek okai:

- európai gáztározók 95 %, vagy afölötti feltöltöttsége
- európai kereslet 25-30 %-os csökkenése
- új beszerzési források megjelenése az európai piacon (norvég, észak-afrikai vezetékes gázmennyiség drasztikusan emelkedett; LNG behozatal amerikai és közel-keleti forrásból ugrásszerű növekedése)
- uniós „gázársapka” bevezetése 180 euro/MWh ár mellett

A fentiek hatására az orosz gáz napjainkban „csak” 7-8 %-ot tesz ki a felhasználásban (Déli áramlatra nem vonatkoznak szankciók, ezen jön vezetékes földgáz pl. Magyarországra). Az optimista forgatókönyv a fenti „status quo” fennmaradását prognosztizálja. Fontos információ, hogy 2023. évre új, eddig „ismeretlen” beszállító megjelenése nem várható az európai piacon, azaz a beszerzési források korlátozottak.

A forgatókönyv alapvetően nem számol a következő, esetlegesen felmerülő negatív tényezőkkel:

- világszintű ipari kereslet növekedése, kiemelten ázsiai piacon 2023-ra (minimális esély, alapvetően GDP és ipari termelés csökkenésével, illetve változatlansággal számol a Világbank a Föld országainak több mint felében)
- uniós egységes fellépés megbomlása (egyelőre erre is minimális az esély, az esetleges vétókat láthatóan egyre jobban kezeli politikailag az Unió)
- Déli áramlat lezárása orosz részről (ez már inkább csak lokális jelentőségű, minket jobban érintő tényező sajnos)

Legalább ilyen fontos tényező **a természeti tényező**. A január-március közötti időjárástól függ nemcsak a 2023-as, hanem a 2024-es gáz árszint is. Az egyik legfontosabb oka az európai gáztárolók jelenlegi igen magas szintű töltöttségének a történelmi melegrekordok sorozata. Ilyen meleg októberi-decemberi hónapok még sohasem voltak, és a jelenlegi januári időjárás is irreálisan meleg az évszakhoz képest. A forgatókönyvünk átlagos, évszagnak megfelelő időjárással számol.

A forgatókönyv alapvetően nem számol a következő, esetlegesen felmerülő negatív tényezőkkel:

- átlagosnál több fokkal hidegebb január és február hónappal
- huzamosabb ideig tartó (2-3 hétig) uralkodó -10 Celsius fok alatti időszakokkal

Külön pontban érdemes szólni a **hadászati tényezőkről**. Az ukrán-orosz háború elemzések szerint hosszabb ideig is eltarthat. Amíg a háború tart, illetve esetleges orosz győzelem esetén a jelenlegi orosz vezetés mellett kizártnak tűnik az orosz gázszállítások 2021-es év eleji szintjére történő visszakapaszkodása. Kellően hideg tél esetén nehéz lesz a gáztárolók visszatöltése 2023 téli időszakot megelőzően az orosz gáz nélkül. A háború eszkalálódása azonban tovább ronthat ezen a helyzeten.

A forgatókönyv alapvetően nem számol a következő, esetlegesen felmerülő negatív tényezőkkel:

- háború kiterjedése más európai országokra (reméljük ez soha nem következik be)
- európai gáz infrastruktúrát érő robbantások, szabotázsok (minél kedvezőtlenebbé válik az orosz helyzet a fronton, annál valószínűbb a forgatókönyve ennek)

Utolsó előtti pontként **monetáris tényezőket** is meg kell vizsgálni. Ebben kiemelt prioritást kap a forint/euro árfolyam. A földgáz importtermék, amelyet euroban fizet a magyar gazdaság. Jelenleg egy euro 390 forint környékén mozog, azonban nem egészen három hónapja még 432 forintot adtak egy euroért. Az erősödés egyik kiemelt okaként említik az elemzők, hogy a jegybank lényegében a devizatartalék terhére biztosítja az energiaiimporthoz szükséges devizalikviditást. Egész évet tekintve mi a jelenlegi, 400 forint körüli euróval számoltunk, bár egyes elemzések 380 -as árszintet valószínűsíthetnek. Forint erősödése esetén a forintban megadott gázárak így alacsonyabbak lehetnek, gyengülés esetén pedig magasabbak.

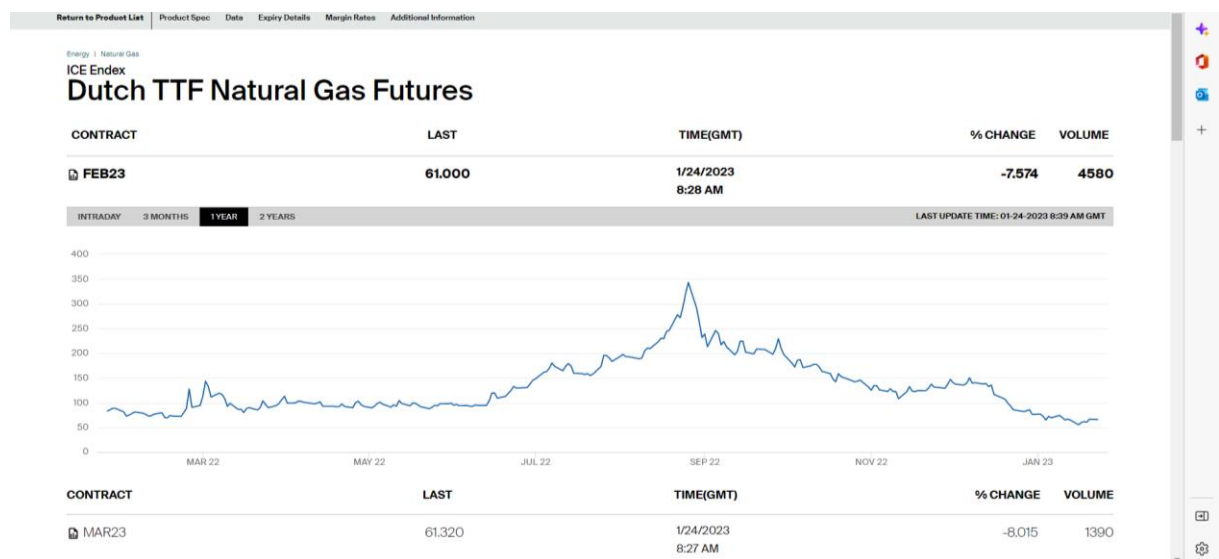
Utolsó pontként érdemes kitérni **hazánkra jellemző, specifikus tényezőkre** is kitérni. Három, kimondottan hazai fogyasztókat érintő tényezőre érdemes kitérni, amelyek jellemzően közepes és hosszabb távon érdemes figyelni:

- kötelezően megfizetendő tételek, rendszerhasználati díjak változásai: ez ugyan nem a gáz ár része, de az utóbbi fél évben több brutális rendszerhasználati díj emelés, amely összességében 300-600 % közötti emelkedést tapasztalhattak fogyasztók. Továbbá megjelent új tételként ún. biztonsági készletezési díj is. A következő években további emelkedések várhatóak ezen a téren is, kiemelten 2023/24-es gázévet tekintve.

- magyarországi földgáz tárolók töltöttsége: a magyar kapacitás európai szinten is nagy számú, kiemelten az ország fogyasztásához képest. A töltöttségi szint magas (90 % körüli), de jelenleg csökkenő trendet mutat. Nem teljesen ismert az ún. „bértárolói” kapacitásunk (Pl. Szerbia nálunk tárol legalább 1 milliárd m³ gázt). Így jelenleg a tényleges magyar készletekről nincs pontos képünk, és a meleg idő ellenére csökkenő készlet esetlegesen bértárolói készletek csökkenésével is magyarázhatóak. Amennyiben a bértárolás mértéke sokkal jelentősebb a jelenleg ismertnél és a kitárolás mértéke jelentősen megnő, az magyar részről kereslet növekedést generál, amely ár növelő hatással járhat
- hajdúszoboszlói gáztároló kérdése: a második legnagyobb földgáz tárolónkban felmerült a párnagáz kinyerésének lehetősége. Első körben közel 800 millió m³-ról esett szó, de a párnagáz ilyen mértékű kinyerésével maga a tározó működése is megszűnne. Így közel 2,2 milliárd, nagyon olcsón nyilvántartott földgázhoz jutna az ország, amelyet az extrém földgáz árak esetén már nem kellene kifizetni devizában. Így – megfelelő politikai akarat esetén- akár intézményi szinten „szétosztva” ezt a gázmennyiséget, tompítani lehetne a tőzsdei áremelkedést. Középtávon viszont a tározói kapacitás jelentős mértékben csökkenne

A fenti tényezőket összefoglalva látható, hogy igen sok tényező hat a földgáz árának alakulására.

A holland ártőzsde árának alakulása 2022.03.-2023.01. közötti időszakban

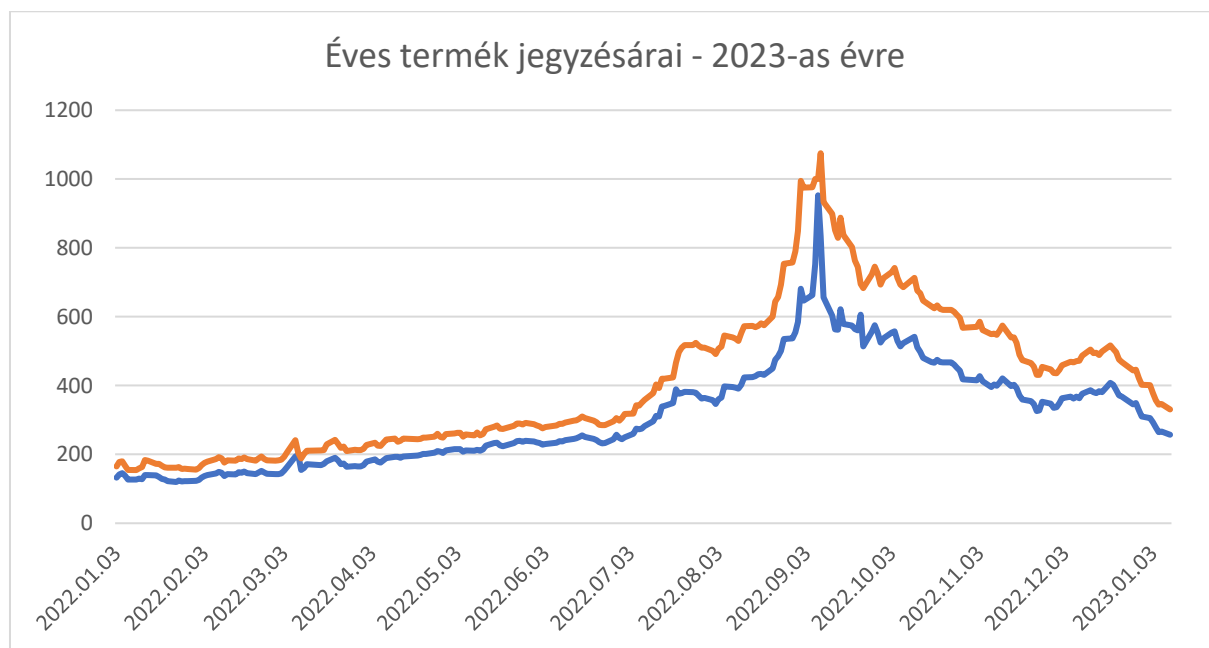
Ilyen bizonytalan helyzetben már havi szintű prognózist is nagy merészségnek tűnik. Napi szintű prognózis pedig már lottó szintű hazardírozásnak számít. Ha azonban napi szintű adatokkal számolnánk, akkor szépen kirajzolódna egy csökkenő trend, amely a fűtési időszak végére, a betárazási időszak kezdetére átfordul minimálisan emelkedő trendbe. Általában a betárazás végeztével, a következő fűtési időszak kezdetéig az ár megint csökkenő trendet mutat. Piaci várakozások szerint a földgáz ára 50-80 euro/MWh közötti sávban marad, nagyobb kilengések nélkül. Hiába csökkent az európai kereslet, az új beszerzés lehetőségek minimális száma miatt további jelentősebb árcsökkenés nem várható.

Villamos energia árak alakulása :

A villamos energia árak alakulására is többféle előrejelzés, forgatókönyv létezik. Az alapoknak mi a **HUDEX** Magyar Derivatív Energiatőzsde árait és előrejelzéseit vettük alapul. Maga a villamos energia ára két termék (base load és peak load) súlyozásából alakul ki. Ez minden fogyasztónál és fogyasztási hely esetében más-más súlyozással számítandó a felhasznált termék arányában. Az egyszerűség kedvéért mi most 50-50 %-al számoltunk, ugyanis a KEF portálon kiírt keret közbeszerzés is ezzel az aránnyal számol. Az árak alakulására alapvetően a gáz esetében részletesen megtárgyalt tényezők hatnak, így ezeket most nem soroljuk fel ismét. Négy dolgot azonban külön ki kell emelni:

- téli csapadék mennyisége: minél több csapadék esik a Duna és a Balkán vízgyűjtő területén, annál nagyobb tavaszi olvadással számolhatunk. Így a nagyon olcsón termelő balkáni vízerőművek villamos energia termelése megnő, ezáltal a kínálat megnövelése általános árcsökkenést idéz elő eben az időszakban. Az utóbbi években minimális csapadék hullott az érintett körzetekben, így az elemzés egy átlagos évi mennyiséggel számol.
- Gáz és árampiac árazási metódusainak szétválása: uniós direktívák szerint az áram ára mindig a legdrágább forrásból előállított termék árát tükrözte. Ez a termék alapvetően a földgáz volt, ezért követte mindig a villamos energia ára a földgáz árát. Nagy valószínűséggel meg fog történni a közeljövőben a villamosenergia-piac szerkezeti reformja. Ennek alkalmazásával a két termék árainak változása kevésbé fog korrelálni egymással. A végrehajtott intézkedések hatására akár teljesen el is válhat egymástól
- megújuló energiák hasznosítása: legnagyobb potenciál ebben van, mint új beszerzési forrásban. Ennek kiaknázása azonban sok törvényhozói segítséget (szabályozási szinten) és hálózat kapacitási bővítést igényel. Az utóbbi fél évben hozott jogszabályok magyarországi viszonylatban azonban sajnálatos módon ennek ellenkezőjét mutatják.
- Európai Unió klímapolitika: a szén-dioxid-kvóta árának emelkedése is alapvetően járult hozzá a magasabb áramárakhoz. Emellett, ha az EU csökkenti a tervei részeként azon erőművek számát, amelyek nagy károsanyag-kibocsátással működnek (pl. szénerőművek), akkor az termelés kieséshez és további dráguláshoz vezethet.

Villamos energia árak alakulása (BL és PL) 2023-as évre

Ártípusok a közbeszerzési eljárásokban:

Alapvetően fix áras konstrukciót, illetve valamilyen tőzsdei árhoz (holland, osztrák, magyar etc)) kötött, indexált konstrukciót lehet alkalmazni a közbeszerzési eljárásokban. 2022. évet megelőző 6-8 évben a fix áras konstrukciók uralták piacot a tartósan alacsony árak miatt. Ebben az időszakban egyes szegmensekben (például Miniszterelnökségi felügyelet alá tartozó fogyasztók) kimondottan tiltották a tőzsdei áras konstrukciókat. Például a KEF portálon 2022. augusztusáig csak fix áron lehetett szerződni verseny újranyitás segítségével. 2022 nyarán egyszerre jelent meg egy brutális, világpiaci gáz (ezáltal villamos) energia áremelkedés és egy forint/euró árfolyam változás is. Ennek eredményeképpen a 2022-es nyári időszakban futtatott energia közbeszerzések igen nagy hányada sikertelenül zárult mind KEF, mind EKR felületen. Mind ügyfél, mind kereskedői, mind törvényhozói szinten felmerült az igény a probléma megoldására. A megoldás a tőzsdei mozgást lekötető árkonstrukció bevezetésével oldották meg KEF felületen, amely azóta is orvosolta ezt a problémát.

Fix ár jellemzői: fix áras szerződés esetén a szerződéses időszak alatt a kereskedői nem változtat az energiadíjon. Technikailag a szerződéskötéskor egy határidős tőzsdei művelettel leköti az adott mennyiséget az adott áron. Így a szerződéses időszak alatt a tőzsdei mozgások és a forint/euró árfolyam változások nem érintik az árat. Ez az ügyfelek számára kiszámíthatóságot garantál, de mint minden kényelmi funkciónak, ennek ára van. Egy adott pillanatban elérhető ártípusok között mindig a fix ár a legdrágább, mert tartalmaz egyéb költségeket is („hedge”), illetve komolyabb likviditási kitétsége lesz a kereskedőnek. Jelenlegi piaci helyzetben 1 kWh villamos energia fix „felára” olyan 15-25 Ft/kWh között van.

Változó ár jellemzői: leköveti a forint/euró árfolyam és a tőzsdei ár mozgását, így értéke havonta változó. A váltásokban rejlő kockázatok ilyen esetben az ügyfelet terhelik. A tőzsdei árra rakott „spread” (nevezük jobb híján árrésnek) tartalmazza a kereskedő költségeit és nyereségét. Technikai szempontból a kereskedő likviditási kitétsége is alacsonyabb, így adott piaci körülmények között egy tőzsdei ár és egy fix ár között mindig a tőzsdei ár az alacsonyabb.

árkonstrukciók összehasonlítása

Tényező	Fix árak	100% TTF
Tervezhetőség	igen	nehezen
Tőzsdei árváltozásokra mutatott reakció	nem	dinamikusan
Árváltozási időszak	nincs	1 havonta
Árváltozás alapja	nem változik	1 havi átlag

Árváltozás mértéke	nem változik	hektikus
Áremelkedő trendben	nem változik	gyorsan emelkedik
Árcsökkenő trendben	nem változik	gyorsan csökken
Olajár függőség	nincs	nincs
Deviza függőség	konstrukció függő	nagy
Induló ár	magas	alacsony

InFend megoldás az energia közbeszerzésekre

Az InFend Energy Kft. csoportos közbeszerzési eljárás keretein belül nyújt segítséget az Önkormányzatok/Intézmények számára. A villamos és földgáz energia eljárásokhoz külön-külön lehet csatlakozni, minden évben több csoportos közbeszerzést is indítunk egymással párhuzamosan, hogy minden ügyfél a számára legkedvezőbb csoportba tudjon bekerülni. Munkatársaink az előkészületek során tájékoztatást adnak minden aktuális energia piaci információról, és jogszabály változásról. Csoportos közbeszerzési eljárásaink tartalmaznak minden műszaki előkészítő feladatot (közbeszerzéshez szükséges műszaki adatlap elkészítése, fedezetigazolásokhoz a szükséges becsült érték meghatározása, a jelenlegi földgáz és villamos energia szerződések kezelése, szükséges felmondások elkészítése, képletes árszint választása esetén az ajánlatként beérkezett képletes árak teljes kiértékelése és forintosítása stb.) és tartalmazzák a közbeszerzési eljárással kapcsolatos valamennyi feladat elvégzését. A csoportos közbeszerzési eljárás számos előnye mellett (nagyobb mennyiséget kedvezőbben áraznak, több ajánlatkérő esetén nagyobb a kereskedői aktivitás stb.) az ilyen típusú közbeszerzés kiemelkedő fölénye, hogy az éves fogyasztási mennyiségek túlfogyasztása és alulfogyasztása is Ajánlatkérőnként és a teljes csoportra is értendő. Ez azt jelenti, hogy amennyiben egy-egy Ajánlatkérő a jelenlegi energia takarékoskodás mellett például alulfogyasztás miatt pótdíjat kapna, a csoport mennyiségi eltérése meg tudja akadályozni a pótdíj plusz költségét. Akik a csoporthoz csatlakoznak, csak egy Konzorciumi megállapodást szükséges aláírniuk az InFend Energy Kft.-vel és a felhasználási helyekről adatot küldeni elektronikusan, ezt követően már csak a sikeresen lebonyolított eljárás végén a nyertes energia kerekedővel az új energia szerződés aláírása lesz hátra. Megbízási díjaink tartalmaznak minden közbeszerzési díjat is (hirdetményi díjak, eljárási költségek), nincsenek egyéb felmerülő plusz kiadások. A teljes közbeszerzési időszak alatt szívesen ügyfeleink rendelkezésére állunk villamos/földgáz energiát érintő kérdésekkel kapcsolatosan, sőt az új földgáz vagy villamos energia szerződés hatálya alatt is bármikor fordulhatnak hozzánk ügyfeleink energia ügyekben.

Várjuk önöket is következő aktuális csoportos közbeszerzési eljárásunkban!